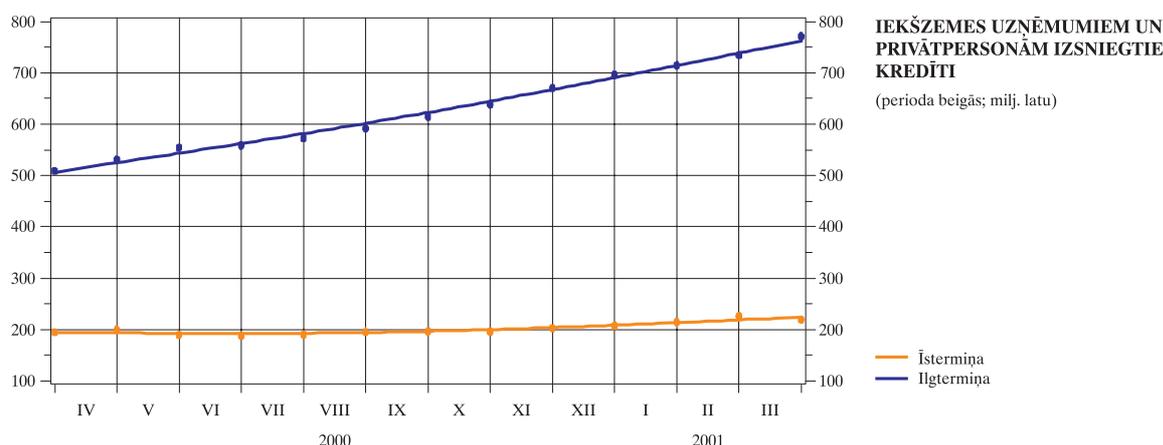

MONETĀRAIS BIĻETENS

3•2001

Martā palielinājās naudas piedāvājums (plašā nauda M2X pieauga par 3.6%) un turpinājās tautsaimniecības nozaru attīstība. Mēneša beigās publiskotie dati par iekšzemes kopprodukta (IKP) pieaugumu 2000. gadā (6.6%; augstākais Eiropas Savienības kandidātvalstu rādītājs Centrālajā Eiropā un Austrumeiropā) liecināja, ka pārspētas vislabvēlīgākās prognozes. IKP kāpumu noteica gan pakalpojumu, gan preču sektora veiksmīgā attīstība (pieaugums – attiecīgi 7.1% un 5.8%). Arī maksājumu bilances tekošā konta negatīvais saldo 2000. gadā bija mazāks, nekā prognozēts. Tas saruka līdz 6.8% no IKP (1999. gadā – 9.6%), turklāt visu tekošā konta posteņu saldo attiecība pret IKP uzlabojās. Par tautsaimniecības tālāku izaugsmi 2001. gadā liecināja rūpniecības, transporta, glabāšanas un sakaru un tirdzniecības pozitīvie rādītāji. Fiskālā situācija bija stabila, un valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts 2001. gada pirmajos trijos mēnešos bija ievērojami mazāks, nekā plānots. Martā patēriņa cenu indekss palielinājās par 0.5% un gada inflācija bija 1.4%. Patēriņa cenu līmeni paaugstināja pārtikas produktu un lietoto automobiļu cenu palielināšanās sezonālu faktoru ietekmē un apgērba cenu kāpums, bet mazināja mobilā telefona sarunu tarifu kritums. Ievērojami uzlabojās naudas tirgus likviditāte, vienlaikus sarūkot kredītu procentu likmēm un Latvijas Bankas kredītu pieprasījumam.

Naudas piedāvājuma kāpumu noteica banku sistēmas tiro iekšējo aktīvu palielinājums par 47.2 milj. latu, jo pieauga iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums un neto kredīts valdībai (attiecīgi par 30.1 milj. latu un 12.0 milj. latu). Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikums sasniedza 991.2 milj. latu (33.3% no kredītiestāžu aktīvu kopsummas), augot gan uzņēmumiem, gan privātpersonām izsniegto kredītu atlikumam. Pieaugumu noteica ilgtermiņa kredītu atlikuma kāpums (par 36.8 milj. latu, t.sk. ar termiņu ilgāku par 5 gadiem – par 12.7 milj. latu), samazinoties īstermiņa kredītu atlikumam. Straujāk auga industriālā kredīta un hipotēku kredīta atlikums (attiecīgi par 19.2 milj. latu jeb 6.6% un 7.7 milj. latu jeb 6.4%). Ilgtermiņa kredītēšanu veicināja procentu likmju kritums. Latos un ārvalstu valūtā izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme saruka attiecīgi līdz 9.6% un 9.4%. Nacionālajā valūtā izsniegto kredītu atlikums palielinājās par 19.9 milj. latu, bet ārvalstu valūtā izsniegto kredītu atlikums – par 10.2 milj. latu. Banku sistēmas tirie ārējie aktīvi būtiski nemainījās.

Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi bankās pieauga par 39.7 milj. latu jeb 4.6% (līdz 903.3 milj. latu; lielākais kāpums pēdējo 12 mēnešu laikā). Strauji auga termiņnoguldījumu atlikums (par 29.7 milj. latu), bet lēnāk – pieprasījuma noguldījumu atlikums (par 10.0 milj. latu). Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu atlikums pieauga attiecīgi par 27.1 milj. latu un 12.6 milj. latu. Latos veikto noguldījumu atlikums palielinājās par 33.2 milj. latu, bet ārvalstu valūtā veikto noguldījumu atlikums pieauga nedaudz – par 6.5 milj. latu, un nacionālajā valūtā veikto noguldījumu īpatsvars palielinājās līdz 53.6% no iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumu kopapjoma (augstākais līmenis kopš 1999. gada jūlija).

Lai gan nozīmīgākie monetārie rādītāji martā strauji auga, to gada pieauguma temps samazinājās (plašajai naudai – no 26.1% februārī līdz 24.2% martā, iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu atlikumam – attiecīgi no 43.0% līdz 40.8%, bet no šīs klientu grupas piesaistīto noguldījumu atlikumam – no 33.5% līdz 29.4%).

Martā pretēji pasaules valūtas tirgus dalībnieku prognozēm Eiropas Centrālā banka nepazemināja procentu likmes. Šo lēmumu ietekmēja inflācijas kāpums Francijā un Vācijā. Tāpēc pieauga tirgus dalībnieku bažas par Eiropas

valstu tautsaimniecības izaugsmes iespējām, samazinājās ieguldīto naudas līdzekļu apjoms un palielinājās ASV valdības vērtspapīru pieprasījums. Eiro kurss attiecībā pret ASV dolāru kritās un mēneša beigās sasniedza zemāko līmeni 2001. gadā. Tirdzniecības dalībnieki samazināja ieguldījumus Japānas vērtspapīros, tāpēc Japānas jenas kurss mēneša beigās noslīdēja līdz zemākajam līmenim pēdējo divu gadu laikā. Latvijas Bankas noteiktais eiro un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu samazinājās (attiecīgi par 1.2% un 3.4%), bet ASV dolāra un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss pieauga (attiecīgi par 1.8% un 0.9%). Latvijas Bankas tūrie ārējie aktīvi palielinājās par 10.6 milj. latu jeb 1.9%. Kāpumu noteica valūtas mijmaiņas darījumu atlikuma pieaugums.

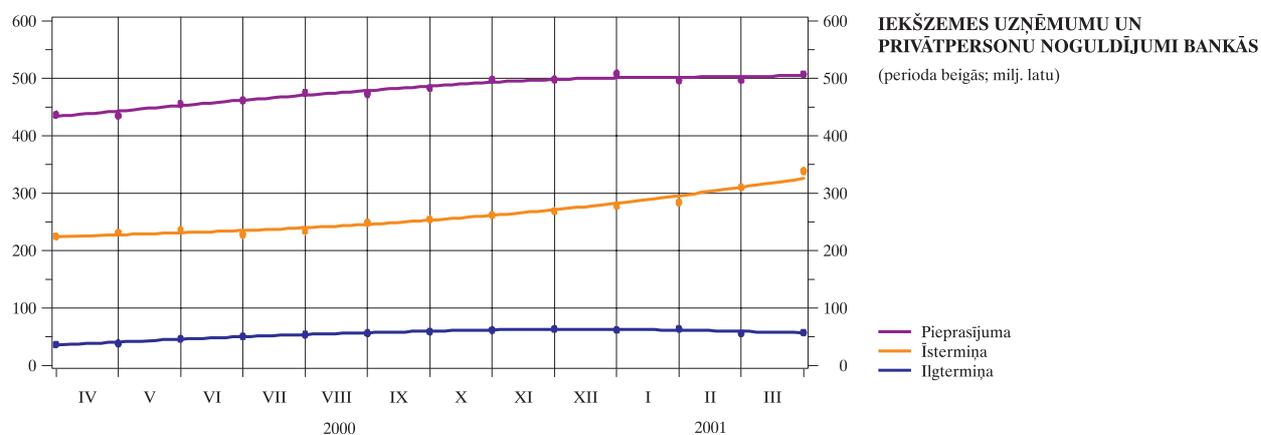
Naudas bāzes samazinājumu (par 62.2 milj. latu jeb 10.3%) noteica straujā bankām izsniegto Latvijas Bankas kredītu atlikuma samazināšanās (par 71.9 milj. latu). Martā izsniegto *repo* kredītu apjoms bija 2.9 reizes mazāks nekā februārī, bet lombarda kredītu apjoms samazinājās par 27.2%. Tirdzniecības likviditāti nedaudz palielināja valdības noguldījuma atlikuma samazināšanās Latvijas Bankā (par 6.9 milj. latu). Martā Latvijas Bankā veikto banku termiņnoguldījumu apjoms bija 17.1 milj. latu.

Uzlabojoties tirdzniecības likviditātei, par 24.1% (līdz 316.4 milj. latu) pieauga izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu apjoms un būtiski samazinājās to procentu likmes. Latos izsniegto starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme bija 3.9% (februārī – 6.1%). Naudas tirdzniecības indekss RIGIBOR uz nakti izsniegtajiem kredītiem, kas marta sākumā sasniedza 6.99%, pakāpeniski samazinājās.

Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālais deficīts 2001. gada pirmajos trijos mēnešos bija 9.0 milj. latu, valsts pamatbudžeta fiskālais deficīts – 18.6 milj. latu, bet valsts speciālā budžeta fiskālais deficīts – 10.0 milj. latu. Savukārt pašvaldību konsolidētā budžeta fiskālais pārpalikums sasniedza 5.5 milj. latu. 2001. gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās pievienotās vērtības nodokļa, iedzīvotāju ienākuma nodokļa, akcīzes nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumi.

Valsts vērtspapīru pieprasījums martā nedaudz palielinājās (pieprasījums pārsniedza piedāvājumu 1.9 reizes). 6 mēnešu parādzīmju izsolē tika pārdotas parādzīmes 3.6 milj. latu apjomā (piedāvājums – 4.0 milj. latu; vidējā svērtā diskonta likme – 5.62%). Aproximābā esošo valsts iekšējā aizņēmuma vērtspapīru atlikums samazinājās par 0.4% (līdz 264.2 milj. latu; t.sk. 5 gadu obligācijas – 45.4%).

Martā salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu Latvijas ostās saņemto un no tām nosūtīto kravu apjoms palielinājās par 13.1% (t.sk. Ventspils ostā – par 11.9% un Rīgas ostā – par 11.7%). Pa dzelzceļu pārvadāto kravu apjoms pieauga par 3.3%, palielinoties tranzītpārvadājumu un iekšzemes pārvadājumu apjomam (attiecīgi par 7.2% un 6.5%), bet samazinoties eksporta un importa pārvadājumu apjomam.

	2001	
	II	III
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa pārmaiņas (salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu; %)	6.0	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	-0.2	0.5
Gada (%)	0.7	1.4
Patēriņa cenu gada pamatinflācija (%)	-0.2	0.8
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	95 792	96 723
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	8.0	8.1
Valsts konsolidētā kopbudžeta fiskālā bilance (milj. latu)	-0.6	-9.0
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	98.5	*
Imports	154.8	*
Bilance	-56.3	*

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI
(perioda beigās; milj. latu)
(perioda beigās; milj. ASV dolāru)*

	2001	
	II	III
Banku sistēma		
M2X	1 283.2	1 329.5
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem banku kasēs)	419.6	426.1
Iekšzemes uzņēmumu un privātpersonu noguldījumi	863.6	903.3
Pieprasījuma noguldījumi	497.3	507.3
Termiņnoguldījumi	366.3	396.0
M2D	870.4	910.2
Tīrie ārējie aktīvi	520.2	519.3
Tīrie iekšējie aktīvi	763.0	810.2
Kredīti iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām	961.1	991.2
Īstermiņa kredīti	226.3	219.6
Ilgtermiņa kredīti	734.8	771.6
Kredīts valdībai (neto)	109.8	121.8
Latvijas Banka		
M0	604.1	541.9
Skaidrā nauda apgrozībā	470.7	476.4
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	133.2	65.3
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	0.2	0.2
Tīrie ārējie aktīvi	548.3	558.9
Tīrie iekšējie aktīvi	55.8	-17.0
Kredīti	107.4	42.7
Bankām	106.9	35.0
Valdībai (neto)	0.5	7.7
Pārējie aktīvi (neto)	-51.5	-59.6
Ārējās rezerves*	915.30	917.33
Zelts	66.59	64.66
Speciālās aizņēmuma tiesības	0.15	0.18
Rezerves pozīcija Starptautiskajā Valūtas fondā	0.07	0.07
Ārvalstu konvertējamās valūtas	848.49	852.42

**PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS
BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU
KURSI**

	2001	
	II	III
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	6.1	3.9
Iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegto kredītu procentu likmes		
Īstermiņa kredīti (izsniegti latos)	12.5	13.1
Īstermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	9.5	11.1
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti latos)	10.2	9.6
Ilgtermiņa kredīti (izsniegti OECD valstu valūtās)	9.8	9.4
No iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.9	0.6
Pieprasījuma noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	0.8	0.7
Īstermiņa noguldījumi (veikti latos)	5.2	4.5
Īstermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	5.0	4.6
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti latos)	7.1	7.0
Ilgtermiņa noguldījumi (veikti OECD valstu valūtās)	6.0	5.4
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.6200	0.6310
Ls pret DEM	0.2896	0.2860
Ls pret GBP	0.8980	0.9060
Ls pret FRF	0.0863	0.0853
Ls pret 100 JPY	0.5340	0.5160
Ls pret EUR	0.5663	0.5593

Ražotāju cenu indekss rūpniecībā salīdzinājumā ar iepriekšējo mēnesi nemainījās, bet salīdzinājumā ar 2000. gada martu pieauga par 0.6%.

Bezdarba līmenis martā nedaudz palielinājās, tomēr Nodarbinātības valsts dienestā reģistrēto bezdarbnieku skaits mēneša beigās bija par 10.9% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā.

Latvijas Republikas Centrālā statistikas pārvalde apkopojusi datus par rūpniecības un tirdzniecības attīstību 2001. gada februārī. Salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss palielinājās par 6.0%, produkcijas izlaidei pieaugot apstrādes rūpniecībā (par 7.7%) un elektroenerģijā, gāzes un ūdens apgādē (par 1.0%). Mazumtirdzniecības apgrozījums palielinājās par 10.1%.

	2001	
	II	III
Banku rezerves	184.7	121.9
Nacionālā valūta banku kasēs	51.1	50.3
Noguldījumi Latvijas Bankā	133.5	71.6
Ārzemju aktīvi	1 422.0	1 511.8
Ārvalstu valūta banku kasēs	33.2	34.7
Prasības pret ārvalstu bankām	767.8	746.1
Prasības pret ārvalstu nebankām	439.7	429.1
Pārējie aktīvi	181.2	301.9
Prasības pret centrālo valdību (neto)	116.3	115.8
Prasības pret pašvaldībām (neto)	-7.0	-1.7
Prasības pret valsts uzņēmumiem	57.9	58.4
Prasības pret privātuzņēmumiem	747.2	769.9
Prasības pret privātpersonām	165.9	172.6
Neklasificētie aktīvi	212.1	227.4
Pamatlīdzekļi	108.6	110.5
Nauda ceļā	5.6	3.0
Pārējie aktīvi	44.2	51.6
Prasības pret iekšzemes kredītiestādēm (t.sk. ieguldījumi)	53.8	62.4
AKTĪVI PAVISAM	2 899.1	2 976.1
Pieprasījuma noguldījumi	301.5	318.1
Valsts uzņēmumu	43.6	39.1
Privātuzņēmumu	137.0	155.6
Privātpersonu	121.0	123.4
Termiņnoguldījumi	149.3	166.0
Valsts uzņēmumu	21.0	26.3
Privātuzņēmumu	49.8	59.0
Privātpersonu	78.4	80.6
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	412.8	419.3
Valsts uzņēmumu	12.5	11.4
Privātuzņēmumu	171.7	171.2
Privātpersonu	228.6	236.7
Tranzītfondi	22.1	21.8
Ārzemju pasīvi	1 450.1	1 551.4
Saistības pret ārvalstu bankām	257.4	277.7
Saistības pret ārvalstu nebankām	955.3	920.8
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	237.4	352.9
Saistības pret Latvijas Banku	106.9	35.0
Parāda vērtspapīri	10.6	9.7
Kapitāls un rezerves	235.8	236.1
Rezidentu	76.9	77.5
Nerezidentu	158.9	158.6
Uzkrājumi parādiem un saistībām	57.1	59.9
Neklasificētie pasīvi	152.9	158.9
Nauda ceļā	66.1	64.0
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	47.5	47.1
Saistības pret iekšzemes kredītiestādēm	39.3	47.8
PASĪVI PAVISAM	2 899.1	2 976.1

KREDĪTIESTĀŽU KOPSAVILKUMA BILANCE

(perioda beigās; milj. latu)

© Latvijas Banka, 2001

Pārpublicējot obligāta avota norāde.
Reģistrācijas apliecība Nr. 1718

Latvijas Banka
K. Valdemāra ielā 2a, Rīgā, LV-1050
Tālrunis: 702 2300 Fakss: 702 2420
<http://www.bank.lv>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (http://www.bank.lv/FinancialData/Latvian/index_LB.html).